

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in na dijaške velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Ukazi na papirji.

Vzadnjič smo v članku omenili ukaza pravosodnega ministerstva predsedništvu c. kr. višje sodnije v Gradcu od 5. septembra 1867 št. 8636 in 9396 glede rabe slovenskega jezika po sodnijskih uradih. Doslej se je na ta ukaz sodnije malo ali celo nič oziralo, — ostal je samo na papirji. A kakor se je zgodilo s tem ukazom, ki dopušča slovensko uradovanje po sodnijah, baš tako so se spravljal v koš drugi ukazi, katere je izdalo kranjsko deželno predsedništvo političnim oblastnjam glede rabe deželnega slovenskega jezika. Naj navedemo denes dva vzgleda takih ukazov: L. 1870. dné 14. januarja je tedanji deželni predsednik baron Conrad poslal vsem okrajnim glavarstvom okrožnico, ki se sklicuje na ukaze dež. predsedništva od 23. avg. 1869, št. 2229 in od 20. sept. 1869 št. 2450. V tej okrožnici se pravi:

„Kar se tiče slovenskega jezika v občenji strank, mi nij treba zopet navajati Vašemu blagorodju postojęčih predpisov. Vem, da se je v tem tudi poslednje leto napredovalo, in mi je zatorej komaj jedna jedina pritožba prišla pred oči, a se je celo ta povoljno rešila.

Vaše blagorodje ima gotovo jednako prepričanje z menoj, da je namreč treba brez-pogojno in povse resno delovati na to, da se s strankami, razumečimi jedino slovenski, vse uradno ustno in pismeno občenje izvršuje jedino v tem jeziku, in zatorej bode jako koristno, če vse svoje uradnike izrečno opomnite, da se v teku letošnjega leta v ta namen kolikor najbolj mogoče navadijo slovenskega pismenega jezika, kateri je itak mnogim njih materinski jezik, kajti ta sposobnost bode pri

razsojevanji njih kvalifikacije v službi posebno odločevala.“

Deželni predsednik je na dalje izdal vsem okrajnim glavarstvom dné 21. jul. 1870, št. 962 sledeči

ukaz:

„Vnovič sem razvidel iz obravnavanjških spisov, došlih dež. vladi od okrajnih glavarstev, da je pri nekaterih okrajnih glavarstvih ter davkarijah še vedno navada, v pismenem občenji s strankami, razumečimi jedino kranjski jezik, posluževati se nemščine in se celo kratki odloki, pozivnice, plačilni list itd. nemški pisani odpošiljajo. To se godi tudi nasproti občinskim uradom, katerih uloge so povsem slovenske. Takšno postopanje pak nij samo popolnem protivno sedaj postojęčim in uže čisto izdanim ter določenim predpisom, nego je osobito v naznačenih zadnjih slučajih podobno izražanju mrženja uradujoče osebe do deželnega jezika, kar mej prebivalstvom proizvaja opravičeno nevoljo.

Prisiljen sem zatorej Vaše blagorodje še jednoč pozivati, da vse svoje uradnike in organe k brez-pogojnemu in vestnemu izvrševanju mojih v dopisu od dné 23. avgusta in 20. septembra 1867 št. 2229 in 2450 ter od dné 14. januarja 1870 št. 69 v ta namen danih ukazov tem gotovejšé mórate, ker bodem vsako po sedaj mi naznanjeno njih zoperstavljanje smatral za prelomek službene dolžnosti, ter se bodem potem gledé tega držal smisla disciplinarnega zakona od dné 10. marca 1860.

Davkarijam bode v tem oziru v kratkem poslalo posebnih ukazov predsedništvo c. kr. finančne direkcije.“

Tedaj, kar je bilo uže pred desetimi leti ukazano političnim uradom, slovensko uradovanje s strankami,

— in ta stranka je pri nas cela Kranjska — to še denes nij izvedeno, še denes okrajna glavarstva uradujejo slovenskim kmetom nemški, davkarije in finančni uradi skoraj izključno nemške dopise pošiljajo kranjskim stanovnikom. Je-li se ukazi izdajajo samo zato, da ne mečejo potem proč kot — rabljiv papir. Mi vprašamo vlado, ali misli ona tudi politične urade opomeniti na ukaze glede slovenskega jezika, veljavne še denes in nepreklicane? Pred desetimi leti se je uže ukazovalo političnim uradom vsaj nekoliko ozirati se na jezik slovenskega davkoplačevalca; da se ti ukazi nijso vrgli tačas v koš, šlo bi političnim uradnikom slovensko uradovanje denes laglje izpod rok in ne bi se nam Slovencem trebalo denes boriti še le za ono malo, kar so nam prejšnje vlade vrgle kot milodar. Denes pa zahtevamo za slovensko prebivalstvo od političnih uradov čisto in popolnem slovensko uradovanje, kajti uradnik je plačan iz žuljev slovenskega davkoplačevalca in je zarad davkoplačevalca tu, ne davkoplačevalec zavolj kakega nemškega kontrolorja ali davkarja in okrajnega glavarja, katere preleti uže kurja polt, če samo slišijo slovensko besedo.

Iz deželnih zborov.

Češki deželni zbor.

Pri otvorjenji češkega deželnega zbora dné 8. t. m. je bilo navzočih 185 poslancev. Večina zbora je, kakor pri nas v Ljubljani, tako tudi v Pragi, ustavoverna, za to so skrbele prejšnje vlade. Vendar je, kakor smo uže večkrat omenjali, ta zdaj odločna nemška večina češkega deželnega zbora v nevarnosti; in sicer jej preti vladna predloga o preuredbi deželnozbornskega volilnega redu za Češko, katera pride v deželnem zboru takoj v drugej seji na mizo.

Listek.

Ruski pesnik Puškin.

(Spisal Janko Babnik.)

(Konec.)

Kratko potem, ko je izšel Onegin, namreč dné 18. febr. 1831 l. se je Puškin v Moskvi z Natalijo Gončarovo zaročil. Stanoval je potem dlje časa v Carskem Selu, a se je pozneje od onod preselil v Peterburg, kjer je v ministerstvu vnanih stvari zopet dobil službo. On je namreč v tistem času več domoljubnih pesnij izdal, kakor: „Klevetnikom Rusije“, „Borodinska obletnica“ in te pesni so mu menda naklonile izredno milost vladino.

Pesniško delovanje Puškinovo pa je moralo odslé hirati. Poleg mnogih opravil, ki jih je imel v uradu, mu je namreč bilo tudi skrbeti za svoje starše, kojih gmotne razmere

so bile zelo oslabele. Vlada ga je tudi hotela v korist domače zgodovine rabljati in mu je naročila, naj se z njo pečati začne. — P. se je teh študij zelo rad poprijel, a ko je prišel do Pugačevega punta, ga je ta tako zanimal, da je tam ostal in nij prišel dalje. — Zavoljo teh študij je šel za nekaj časa v Orenburg in Kazan, ter tako nabral tam tudi snov za svoj roman „Kapetanska hči“. — Ker snovi nij samo zajemal iz starih listin, nego si je tudi kraje ogledal, zato nahajamo v tem romanu prav živo naslikano staro rusko življenje in njegovo naivnost ter patrijarhalnost.

Najvažnejše delo, ki je bilo plod arhivalnih študij Puškinovih, je zgodovina Pugačevega punta. Ta knjiga je posebno zategadelj važna, ker nam kaže dovršeno prozo. Slavni zgodovinopisec Karamzin je rusko prozo ustvaril, ali Puškin jo je še le dovršil, ter jo povzdignil do tiste čiste, jasne in čudovite prostosti, ki

se odslé nij več dosegla. Profesor Ševirjev piše o Puškinovej prozi:*) V prozi je Puškin nasprotnik Žukovskega. Ta je namreč svojo poetično nadarjenost prenesel v prozo, dočim je P. svojo prozo od svoje poezije ločil, ter jej vzel poetični lišp. On je Karamzinov jezik tako dopolnil, da si ga popolnejšega še misliti ne moremo. Le tanki čut, pa občudovanja vredna umetnost, s kojo je on vse oblike jezikove nadvladal, mogla je tako velik razloček mej njegovo prozo in poezijo napraviti. Puškinova proza je kmetska deklica, ki prostovoljno ves nepotrební lišp od sebe vrže, ter se kaže v najpriprostejšej kmetskej obleki. Pa tudi v tej noši se odlikuje po velikej krasoti svoje rasti in lepem svojem vedenji. Toda ta izvrstna proza nij za vse. Jezik našega prvega, našega največjega pesnika, je njegova last.

Za to izvrstno zgodovinsko delo imenoval

*) V Pogodinovem časniku „Moskvitjanin“ L. 1.

Češki deželni zbor šteje 241 poslancev; mej temi je 5 virilnih glasov (4 škofje in rector magnificus praške univerziteti), a 236 poslancev je voljenih, in sicer jih voli veliko posestvo 70, kmetijske občine 79 in mesta s trgovinskimi zbornicami vred 87 poslancev. Dozdaj je bilo voljenih vseh 70 poslancev iz velikega posestva iz „ustavoverne“ stranke, mej ostalimi 166 poslanci pa je bilo 82 „ustavovercev“ in 84 Čehov. Po novem volilnem vladnem predlogu ostane razen velikega posestva vse pri starem. Po predlaganem volilnem redu pa bode češko veliko posestvo ločeno volilo odslej, in sicer oni, ki plačujejo nad 10.000 gold. davka na leto, volili bodo 32 poslancev. Na Češkem pa je takih rodbin 28 kneževskih in 12 grofovskih. Tedaj na teh 32 poslancev bi „ustavoverci“ ne smeli računati, ti jim odpadejo. Ostalo veliko posestvo, ki plačuje nad 250 gold. davka na leto, pa voli 38 poslancev, in sicer v 5 volilnih okrajih, katerih središče bodo mesta Praga, Heb, Plzen, Budejevice in Kraljevi Gradec. Iz končnega računa se pa lahko razvidi, da ta volilni red vendar ne bi bil še stvarno pravičen, kajti Čehom bi se trebalo še-le boriti v velikem posestvu po teh mestih, da potem dobé še-le večino v deželnem zboru. In vendar Nemci osorno napovedujejo, da te predloge ne morejo sprejeti.

V deželnem zboru Solnogradskem je deželni glavar grof Lamberg naglašal, da je padanje kmetijstva kriv militarizem in konkurenca novih delov sveta. Za tem je cesarski namestnik zbornico pozdravil, poslanec dr. Keil pa je naznanil, da se „ustavoverna“ manjšina deželnega zbora toliko časa ne bode udeleževala posvetovanja, dokler nij imenovan namestnik deželnemu glavarju. Na to imenovanje pa „ustavovercem“ nij trebalo dolgo čakati, kajti cesar je uže potrdil imenovanje konservativnega poslanca Rhomberga za namestnika deželnemu glavarju.

Kakor so bili vsi deželni zbori otvorjeni z nagovori deželnih glavarjev, tako tudi štajerski deželni zbor, v katerem so bili vsi poslanci navzočni, razen škofa labodskega in sekovskega. Prva seja vseh deželnih zborov je bila porabljena samo za formalnosti.

Cesar na potovanji.

V Josipovem je cesar ogledal si trdnjasko garnizono vtorek od 7. do 10. ure dopoldne. Pri vračanju skozi Kraljevo-gradska vrata so ga pozdravile pod slavalokom vojaške gospe.

je car dné 31. decembra leta 1833 Puškina carskim komornikom, ter mu za tisek one zgodovine izplačati zapovedal 20.000 rubljev.

Po sedaj P. ruskega naroda nij z novimi izdelki svoje muze razveseljeval. Dovršil je samo uže prej začeto pesen „Ribič in zlata riba“, ter začel dramatično pripoved „Rusalka“. — Ta je žalibože ostala fragment, ali to, kar se nam je ohranilo, je tako lično in zanimivo, da moramo zelo obžalovati, da pesnik dela nij dogotovil. Večjega spisa nij več objavil, ravno sedaj ne, ko je bil dospel na vrhunec svoje sposobnosti.

Puškin je bil v svojih pesnih vsestransk. Negoval je strašne čute Byronove, gojil spomin na stare čase Slovanstva, izražal goreče misli, srečne, za vse lepo in pravo navdušene mladosti. Vse to nam v svojih delih tako lepo in krasno kaže. Sedaj je treba bilo, da še jeden

Kasneje je sprejemal cesar razne deputacije v avdijenciji.

Popoldne ob 3. uri je prišel cesar v Jaroměř. Zunaj mesta je čakal cesarjevega prihoda župan in mestni zastop. Po obeh straneh ulic, skozi katera je peljal se cesar, so stala društva v vrstah, mej temi društvi tudi Jaroměřski „Sokol“ in „sokolska“ društva iz okolice. Cesarja je pozdravil pod slavalokom župan Jaroměřski, potem pa je šel cesar na cerkveni trg, kjer so cesarja čakali šolski dečki in deklice z učiteljstvom. Učenci in učenke so potresali s cveticami pot, kjer je šel cesar. Cesar je vstopil v cerkev in opravil kratko molitev, potem je šel v šolo, kjer je v mestno spomensko knjigo zapisal svoje najvišje ime. Cesar je pohodil še Etrihovo tovarno, potem pa se je vrnil v Josipovo in obiskal tamošnjo šolo in bolnico. Ob 6. uri je bil dvorni obed; ob 8. uri zvečer se je priredila cesarju na čast velikanska bakljada pred trdnjasko poveljništvo. Okolo 200 pevcev je zapelo avstrijsko himno in tri češke zборе. Cesar se je na balkonu prikazal in bil navdušeno pozdravljen, potem pa se je peljal skozi električno razsvitljeno mesto.

„Politik“ piše: „Fanatični Brnski germani porabljajo pohod cesarjev za najsrajnejše sovražne izjave zoper češko stanovništvo in osvetlujejo popolnem razliko, kako da se češka večina v Pragi in nemška večina v Brnu vede proti drugemu „ravnopravnemu narodu“. Češkemu stanovništvu se greni pozdrav in slavnostni sprejem vladarja z vsem mogočim šikanovanjem in prepoveduje se celo z uradnimi ukazi. V Brnu se cesar ne sme češki pozdraviti, prepovedalo se je podarjenje bouqueta od češkega stanovništva, in Čehi so se kar popolnem izključili iz posvetovanj odbora za slavnostni sprejem cesarja. Na slavaloku ne sme biti češk napis, narodne zastave se na češki družtveneji hiši ne smejo izobesiti, češka društva in korporacije ne smejo v vrsti z drugimi čakati cesarja, nego stati na posebnem jim od kazanem prostoru, a zastav ne smejo imeti. Slabšega cvetja od „furor germanicus“ se uže ne more misliti, in čuditi se je le, kako da se osmeljujejo dobri in spravljeni nemški rojaki take provokacije, katerih posledice se niti ne dadé preračuniti“.

Dr. Razlagov pogreb.

Iz Brežic 9. junija. [Izv. dop.]

Pogreb dr. Razlaga vtorek dné 8. t. m. je bil tako sijajen, kakor ga gotovo še nikoli nij videlo naše prijazno mestice. Prišli so po-

kojniku zadnjo čast izkazat mnogi njegovi čestilci iz raznih krajev Štajerskega, mej njimi dr. Kočevar, dr. Srnec in nekaj pevcev celjskega pevskega društva; s Kranjskega so zastopali klub narodnih poslancev dr. Vošnjak, Pfeifer in Navratil, dalje so prišli pevci in požbramba iz Krškega, deputacija „Sokola“ in „Kola“ iz Zagreba itd. Tudi mlada g. grofa Attemsa ter g. polkovnik Prieger, svak ranjcemu, so se udeležili pogreba.

Predno so z mnogimi venci ozaljšano krsto vzdignili, so na dvorišči breškega grada zapeli pevci znani prekrasni „Blagor mu“. Zbralo se je k pogrebu več tisoč ljudij iz breškega mesta, ter iz okolice. Krsto so nosili breški meščanje, vence pa, katerih je bilo kaci 30, udje požarne brambe in meščanje. Razen uže v „Slov. Nar.“ naznanjenih društev so darovali vence z napisi in narodnimi trakovi: Ljubljanske čestilke izdatelju „Pesmarice“. — Mariborska čitalnica po g. dr. Dominkušu. — Pevsko društvo v Brežicah. — Krški pevci. — Hrvatski „Sokol“ slovenskemu rodoljubu. — Župan krški. — Breški meščanje — itd.

Sprevod so izpremljali gg. čateški, pišečki in videmski župnik, ter artički kaplan poleg vseh naših domačih breških duhovnikov. Občinski predstojniki našega okraja, vse naše uradništvo in meščanstvo, učitelji — domači in iz okoličnih sol, — učenci in učenke ter mnogo prostega ljudstva iz vsega okraja in iz bližnje nam Kranjske, je bilo navzočnega.

Po končanih cerkvenih obredih na pokopališči stopi g. dr. Vošnjak na vzvišeni prostor tik groba in spregovori sledeče besede:

„Izročili smo materi zemlji truplo moža, katerega ime ostane z zlatimi črkami zapisano v zgodovini slovenskega in vsega slovanskega naroda. Kar je kot navdušeni mladenič spoznal za svrhu svojega življenja: širiti omiko in izobražanje mej narodom, vzbujati narodno zavest, gojiti versko-moralno vedenje, delavnost in zmernost mej prostim ljudstvom, z eno besedo, srečo domovine in blagor naroda, tem svojim nazorom je dr. Radoslav Razlag zvest ostal do zadnjega diha svojega življenja.

On nikoli nij iskal za sebe posvetnega blagá, on nij hrepenel po visocih službah in časteh, katere bi bil lahko dosegel, največje zadostenje in najljubša hvala mu je bila ljubezen naroda in te ljubezni je obilno užival.

Redkeji in redkeji so idealno nadahneni značaji, kateri kakor naš nepozabljivi prijatelj do sivih las ne zatajé idealov svoje mladosti. V trdem boji za bitje le prekmalu izginejo

boril se smrtjo, ki ga je naposled dné 29. premagala.

Slavni romanopisec Ivan Turgenjev nam pravi, da je, videč Puškina na smrtni postelji, spominjal se besed, s kojimi toži pesnik v svojem Oněginu po ubitem Lenskem, ter nehote začel mrmrati:

„Tu nem leži. Na lepem čeli*)
Pozna se trud, pokoj sladak!
Srce mu strela je prodrla;
Krvi vre z njega tok gorak!
Pred enim dvigale se hipom
Te prsi silne so moči:
Sovraštvo, up, ljubezen, želje;
Živó je v žilah vrela kri!
Sedaj je, kakor v pustej hiši,
Temotno, tiho, mrzlo vse.
Zaprte so sedaj vse duri,
In okna se ko sneg belé.
Gospod odšel je! kdo vé, kam —
To razodeti, zna Bog sam.“ —

*) Oněgin; VI., 32, prevél K. Štrekelj.

korak stori, da vsemu temu v življenji zvest ostane, vendar zato nij imel moči. Nesreča ga je spravila na dvor, zaplela v dvorska kovarstva, in s tem je bil uže zgubljen. Izginili so zadnjič ostanki njegovega svobodoljubja. On, ki je svoje pesniško življenje začel Jakobinec, končal ga je čestitelj carjev. On, ki se je nekoč bal cenzure, začel jo je zdaj hvaliti, pišoč o nje koristi. Tisti pesnik, ki je v svojem Oněginu vse zasmehoval, kar je takrat veljalo za „bon ton“, je sedaj javkal, da se le-tá zanemarja.

Mnogim dvornikom P. nij bil prav po volji, a drugi so mu njegovo lepo ženo zavidali, tako si je sploh nabral precej sovražnikov. Te zmešnjave še nijso prav razjasnjene, le toliko vemo, da se je kar nekako iz trte izvil povod k dvoboju, v kojem je baron Heeckeren d' Anthes dné 27. junarja l. 1837 Puškina smrtno ranil. Dva dni se je pesnik

mladeniški vzvišeni nazori, srcé okameni in sebičnost zaduší žlahni plamen k vsakej žrtvi pripravljenega rodoljubja. Naš pokojni prijatelj se nikoli nij izneveril svojim prvim prisegam, ampak jim zvest ostal v praktičnem življenji do svojega zadnjega dneva.

Njegova duša, podobna bistremu jezeru, nij bila skaljena od zvijače in hinavstva. Resnica mu je bila sveta nad vse. Vse žlahno in plemenito ljubil je goreče, a nevoljno se je odvrnil, kjer je slutil neresnico, hinavščino in izdajstvo.

Bil je zares vzor pravega narodnjaka, brez vsake sebičnosti, vzor poštenega vselej resnicoljubnega moža, vzor blazega tolerantnega človekoljuba. In zato je bil visoko čislán, ne samo doma pri svojih, ampak po širjem svetu in od vsacega, kdor je imel priliko z njim občevati ter spoznavati njegov čisti nepokvarjeni značaj. Ponašati se smemo Slovenci, da se nam je bil rodil naš Radoslav Razlag.

Zdaj, ko Te nij več mej nami, dragi brate, ko več ne gledamo Tvojega jasnega čela, ko se nam več ne svetijo Tvoje bistro oči, ko več ne slišimo Tvojega krepko-donečega glasú, ko nam bode za vselej pogrešati Tvojih poštenih svetov, zdaj še-le prav čutimo britko izgubo, ki je zadela nas in naš narod.

Po Tebi, mili brate, žaluje tužna domovina, ki si jo tako plamteče ljubil in tako krasno opeval; po Tebi žaluje ves narod, izgubivši najzvestejšega svojih sinov; po Tebi žaluje i bratski nam hrvatski narod, s kojim spojití Slovence je bila Tvoja najtoplejša želja; po Tebi žaluje vesoljno Slovanstvo, kojega zastavo si v mladeniških letih ponosno vzdignil ter jo kvišku držal, dokler Ti je nij neusmiljena smrt odvzela iz rok. Po Tebi najbolj žalujemo mi, Tvoji prijatelji in sodelavci, ki smo Te videli in Ti pomagali pri težavnem delu narodnega probujenja, ki smo se s Teboj žalostili v britkih urah, s Teboj se veselili v redkih radostnih, mi, katerih nikoli nijsi žalil, razen denes, zapustivši nas v tej solznej dolini sredi boja, truda in trpljenja. Samo to nas tolaži, da nijsi zatínil očij k večnemu spanju, predno nijsi gledal slavnih zmag in srečnega osvobojenja naših bratov na jugu, predno nijsi videl vsaj svitati zarije lepše in srečnejše bodočnosti tudi svojemu narodu. Tvoje delo nij bilo brezuspešno; seme, katero si položil v srca narodova, ono krepko raste in obeča bogatega klasovja.

Počivaj zatorej v miru! In če se Tvoj duh z visočin ozira doli na nas, naj mu bode ta slovesni trenotek malo povračilo za mnogo britkih ur in neopravičena natolcevanja, katera si moral v življenji prenašati, naj mu bode v dokaz, da se Slovenci hvaležno spominjamo svojih delavnih, zvestih sinov in da ime: dr. Radoslav Razlag nam ostane sveto in nepozabljivo na veke vekov!

Slava Tvojemu spominu! Večnaja Ti pamjat!" —

Vsem poslušalcem so se blesketale solze v očeh, ko je vrli gospod govornik okončal in gromoviti slava-klici so zadoneli po tihem pokopališču.

Slovenski narod pak je v ta dan lepo dokazal, da ve ceniti zasluge svojih odličnih mož in da tistih ne pozabi, ki mu ostanejo zvesti do smrti.

Slava bodi dr. Razlagovemu spominu!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 10. junija.

Na Dunaji izhajajoči tednik „Pol. Fragmente“ piše o ministru za Česko, da bodo odslej samo ona imenovanja notranjega, justičnega in ministra za prosveto za Česko, Moravsko in Šlezijsko veljavna, katera je potrdil preje minister dr. Pražak. Če se to obistini, potem so Čehi veliko dosegli in bode dr. Pražakovo stanje tako, kakor je ono ministra Zemialkovskega za Gališko.

„Pokrok“ ponuja češkim Nemcem roko v spravo in predlaga, naj bi se mej Čehi in Nemci pričela dogovarjanja. Nemci naj svoje predlagajo, in na to bodo Čehi odgovorili skrajno zmerno. Sporazumljenje se lahko doseže, ako se nasprotna „ustavoverna“ stranka le nekoliko uda.

Hrvatski sabor se je otvoril dné 3. t. m. Dné 8. t. m. pa je šla saborska deputacija po bana grofa Pejačevića, da je prišel v zbornico. Ban se je predstavil saboru in obljubil, da bode po moči skrbel za blagor Hrvatske. Denes je zopet seja in se bode saboru baje predložila hrvatsko-ogerska nagodba.

Vnanje države.

Iz Peterburga se javlja, da se bode Puškinova slavnost, ki je bila zbog smrti ruske carice Aleksandrovne odložena, obhajala dné 16. t. m.

Rusijo bosta na berlinskej konferenci zastopala Zaburov in polkovnik Bobrikov.

Albanska „liga“ se bode počasi popolnem razknila. Zdaj se poroča, da se Miriditi vračajo domov. Minolega tedna se je vrnilo domov 200 Miriditov, zdaj je v ostrogu pri Tusi samo še 500 mož, ki tudi dolgo ne ostanejo več tam. Cela „albanska liga“ je samo italijanska agitacija in draga.

O arabskem vstanku poroča se preko Londona, da je sultan Masketski, Abdul Aziz, pridružil se vstašem, s pogojem, da se mu po vzpostavljenji kalifata pusti vsa vzhodnjearabska obal do Basore.

V angleškej spodnjej zbornici izjavil je Hartington gledé namer podkralja indijskega lord Ripona, da namerava vlada najprej azijske vojne operacije završiti; nadalje namerava vlada nekako trajno vlado vzpostaviti v Afganistanu, kadar bode od tod odpozvala svojo armado, kar se zgodi jeseni. V to svrho se vrše zdaj dogovarjanja. Kandaharja ne bodo angleški vojaki trajno zasedli, kakor je namerjala prejšnja vlada. Angleško-afganistanska Gandamuška pogodba ne velja nič več, torej se angleškemu podkralju tudi na nje posledice ne bo treba ozirati in vojakov na afganistanskej meji ne bode treba namnožiti.

Dopisi.

Iz Črnomlja 7. junija. [Izv. dop.] V svojega lista 128. št. ste naznanili, da so naši mestni očetje imenovali ministra gr. Taaffeja častnim meščanom črnomeljskim in da mu je dotično imenovanje naznanil telegrafično naš župan g. Šusteršič. Zanimalo vas bode zatorej tudi izvedeti, kako je ta visoki državnik to poročilo prejel in se zahvalil. Ministerski predsednik je županu odgovoril tako: „Brzobjavno mi ponudeno častno meščanstvo črnomeljskega mesta radostno sprejemajoč, se vašemu blagorodju in vsemu mestnemu zastopništvu na tem cenjenem dokazu vašega prijaznega mišljenja, kakor tudi za meni izražena dobra voščila najsrčnejše in najiskrenejše zahvaljujem. Grof Taaffe.“

V nedeljo dné 4. t. m. došel je v Črnomelj fem. baron Kuhn. Mesto je bilo ozaljšano s slavolokom, ter mnogimi cesarskimi in narodnimi zastavami. Mudil se je visoki gost tukaj malo časa, ogledal mesto in mostova preko Lahinje in Dobličke. Popoludne se je odpeljal na Kočevsko.

Naše mesto bode tudi praznovalo tisooletnico slovanskega jezika. Uže se je ustanovil odbor, ki bode primerno sestavil program te narodne veselice. (Prav tako! Tudi od drugod bi nas veselilo kaj jednacega izvedeti. Ur.)

Iz Idrije 8. junija. [Izv. dop.] Po vseh nemških časnikih se uže obširno bere, da se bode tukaj dné 22. t. m., to je v svetega Ahacija dan 300letnica obhajala, odkar je tukajšnji rudnik popolnoma cesarsk postal. O tem je uže tudi cenjeni „Slovenski Narod“ šte. 23 dné 29. januarja v dopisu iz Idrije precej obširno poročal, zatorej je ta list prvi to misel in željo izprožil.

Koliko časa bode slavnost trajala in kaj se zanjo vse namerava, je tukaj le malo znano, vse se dosihmal suče in ugiblje le v gotovih krogih. G. Lipold je šel minolo nedeljo v Ljubljano osobno vabit k tej slavnosti deželnega predsednika g. Winklerja, g. knezoškofa in druge visoke glave dežele naše. Sliši se, da namerava tudi njega eksclenca minister grof Falkenhayn priti v ta dan k nam v Idrijo.

Dve nedelji zaporedoma je bilo uže pred cerkvijo klicano, da naj se dne 21. t. m. zvečer mesto razsvetli, potem bode tudi ta večer v gledališči igrano, — razume se, da ne v našem domačem jezici. Morebiti gospoda nameravajo tudi znanega zagrizenca celjskega Foreggerja k slavnosti povabiti, da se bode lahko sam popolnoma prepričal, da je tukaj ljudstvo (recte uradništvo) nemško a ne slovensko, ker se celo v gledališči jedino le nemški igra, nemški deklamuje in najbrž celo nemški misli.

Take so v resnici tiste „obilne priprave“, — o katerih „Triesterca“ tako obširno piše, — za velikansko slavnost 300letnice, katera se ima te dni vršiti. Od nas tukajšnjih prebivalcev v resnici skoraj nobeden ničesar o tem ne vé, razen to, da vidimo, da so nekatere cesarske hiše pobelili, in nekoliko cesto posuli, kar je bilo pa vse uže silno potrebno. Ministerstvo je menda tudi nekaj denarja dovolilo, ki se ima o tej priliki razdeliti rudarjem.

Še dan denes se ugiblje, kaj bode izporočil izrastlo, katere je ministerijalni tajnik g. Resek iz Idrije na Dunaj prinesel. Ali je v resnici mogoče, da bi tudi to preiskavanje ostalo brez vsega sadu? Če bi se to zgodilo, potem res nij mogoče še v koga kako vero stavljati, da bode revnemu ljudstvu kaj pomagano.

No, upati nam je boljših časov, in zatorej se tolažimo, da nas visoka gospoda še nijso in tudi ne bodo pozabili!

Iz Krškega okraja 6. junija. [Izv. dopis.] Znano je, da naš narod za sedanje šole nij nič kaj prav vnet. Vzrok temu so: veliki stroški, ki jih šole občinam povzročajo, ter uže tako visoke davke znatno povišujejo; ker nij povsod dobiček, ki ga šola donaša v pravej razmeri k stroškom, ki jih občina z njo ima in ker imajo občine, oziroma krajni šolski sveti s šolami pač mnogo posla in sitnosti, a v najvažnejših rečeh pa nobene pravice do njih.

Naši kmetje ne zahtevajo od šole mnogo; zadovoljni so, če se otroci nauče najpotrebnejših vednostij: slovensko brati pisati in računati; zato so pa tudi lahko nejevoljni, če se v šoli niti to ne doseže. V mnogih občinah je vzrok neuspeha šolskega iskati v nerednem obiskovanji šole. V družih občinah pa je vzrok, da šola pravega sadu ne rodi, potrata časa za neuspešno ponemčevanje otrok. Ali nij škoda po 6 in še več ur na teden potratiti samo za nemščino, katere se pa otroci še toliko ne

nauče, da bi imeli vsaj kaj pozabiti? Koliko koristnih ukov bi si otroci v tem času lahko osvojili, ki ga potratijo za prazni nič, samo zato, ker nekateri šolski možje, katerim nij mar za blagor občine, to imeti hočejo. Taki šolski svetovalci so krivi, da se mladina ne-potrebno muči z jezikom, ki ga nikoli znala ne bode, kakor ga tudi oni večjidel ne znajo; zraven bo pa poleg vsega učenja vendar le nevedna ostala. Menda se v tem oziru nikjer toliko ne greši, kot ravno v našem okraji, ker tu imamo celo dvorazrednice, v katerih se nemščina kot obligatni predmet poučuje.

Vzroka neuspeha v šoli so pa dostikrat krive tudi nekatere osebe mej učitelji. Tacega učitelja jeden izgled:

V neke velikejši šolske občini so dobili lansko jesen novega nadučitelja. Prosilcev bilo je več, in mej njimi tudi taki, ki so krajnemu šolskemu svetu znani kot poštenjaki in vrli učitelji. Radi bi bili možje izbrali učitelja po svoji volji in svojim prepričanju, a vedeli so, da na njihovo voljo se po obstoječej Vestenekovej postavi slavni deželni šolski svet ne bode oziral. Vendar, ker so o prihodnjem učitelju marsikaj čuli, kar se jim nij dopadlo, n. pr. o njega nemoralnem življenju in so se uže drugé spodtikali nad njegovim „ilhutsairam“, so šol. svetovalci opomnili slav. c. k. deželni šolski svet, da je prosilec X. tu na slabem glasu, ter prosili, če je temu res tako, naj slavni deželni šolski svet družega poštenega učitelja pošlje. To se nij zgodilo, in zdaj ima dotična občina tacega učitelja, nad katerim se mi kmetje in naši otroci spodtikajo.

Vsiljuje se nam vprašanje, iz kakih uzrokov je sl. dež. šol. svet. tako ravnalo; ne-li zaradi tega, ker dotičen učitelj pokriva svoje grehe s plaščem nemčurstva?

V malo mesecih, kar g. X. v N. službuje so se pokazale vse njegove napake v preobilen meri nad njim. Ker kraj njegovega službovanja nij daleč od sedeža okrajnega šol. sveta, mora gospodu c. k. okrajnemu glavarju vse njegovo nemoralno početje znano biti; za to se čudimo, da g. X. po danej glavarjevej obljubi še nij prestavljen, in tudi nij pravega upanja, da bi res odletel.

Kaj ta vrli nadučitelj vse počenja nehčem tu javno razpravljati, da ne sramotim njegovih gg. kolegov, v kojih sredi on živi. Znabiti se bode slav. c. k. okrajni šolski svet vendar spomnil in storil, kar mu je storiti, da se mladina ne bode nadalje spodtikala nad onim, ki bi jej moral biti vzor poštenosti in najlepšega vedenja.

Domače stvari.

— (Deželni predsednik g. Winkler) obiskuje zdaj višjo realno ljubljansko in se jako marljivo briga za pouk; v sredo je bil vse dopoldne v tem zavodu.

— (Cesar je poklonil) prostovoljne požarne brambi v Dolenjej vasi pri Ribnici 100 gld. za napravo gasilnega orodja.

— (Imenovanje.) Pri ljubljanskem dež. plačilnem uradu je imenovan dosedanji blagajnik g. Avg. Ulčar kontrolorjem, oficijal g. Friderik pl. Laschan blagajnikom. Zadnji je rodem Tirolec in nij zmožen slovenščine. Radovedni smo, kakó si bode mož kot blagajnik pomagal, kadar bode treba kaj slovenskega čitati in pisati ali sploh občevati s strankami, ki bodo govorile samo naš domači jezik.

— (Pri volitvah) v okrajni cestni odbor za ljubljansko okrajno glavarstvo, ki so se vršile zadnjo soboto in katerih se je udeležilo jako mnogo volilcev, je bil dosedanji odborov načelnik g. Andrej Knez, župan na Viči, skoraj jednoglasno izvoljen. Veliko večino glasov pa so dobili gg.: Lovro Kavčič, občinski svetovalac v Medvodah, Jakob Matjan, občinski svetovalac v Gorenjej Šiški, France Tekavec, občinski svetovalac v Pijavej gorici, Anton Mazek, župan v Šmariji, Martin Bavdek, župan v Udmatu, in Jožef Zorec, občinski svetovalac na Dobrovi. Koncem meseca junija t. l. bode se odbor ustanovil in volil novega predsednika in podpredsednika.

— (Nesreča na železnici.) V noči od srede na četrtek tega tedna je na ljubljanskem kolodvoru želeniški delavec ali „kuplar“ J. Doberlet, po domače Pižetov Janez iz Krakovega padel pod železniški voz na tir in kolo mu je šlo ravno črez vrat. Unesrečeni je črez malo trenutkov umrl. — V istej noči so pa v Ljubljano pripeljali mrtvega telegrafskega uradnika M. Rižnarja iz Dalmacije. Hoteč se zdraviti, nameraval je v Ljubljani ostati jeden mesec. A bil je uže preslab in je umrl na logaške postaji. Prepeljali so ga k sv. Krištofu v Ljubljani.

— (Surovost.) V nedeljo večer je neki lovec tukajšnje garnizone v Kurjej vasi sunil z bajonetom neko žensko v trebuh. Bil je vinjen in so ga potem s težkim trudom ukrotili. Po drugem viru se trdi, da je ranil nekega postreščka, ki mu je hotel bajonet izviti iz rok.

— (Literarno - zabavno društvo „Triglav“ v Gradci) ima v soboto dne 12. t. m. zborovanje pri „Pasteti“ (Sporgasse.) Program je ta: 1. Čita se zapisnik. 2. Predava g. Košan: „kulturno historična črtica iz zadnjega desetletja poljske neodvisnosti“. 3. Deklamuje g. J. Milone. 4. Kritika. 5. Posamezni predlogi. Mej posameznimi točkami petje. Začetek ob 8. uri zvečer. Gostje dobro došli!

Poslano

gospodu J. Zajcu, bivšemu učitelju v Krašnji, zdaj nadučitelju v Velikem gabru.

Dolžnost je podpisane županstvu, da v obrambo sedanjega učitelja v Krašnji, gosp. M. Kosa, na Vaše poslano v „Slovenskem Narodu“ to-le odgovori: Vse Vaše govorjenje o razuzdanem življenju g. M. Kosa je gola, prav debela laž; res je pa, da je naš g. učitelj vsem poštenim ljudem npravnostno-kreposten vzgled, kar se o Vas, kot učitelju v Krašnji, nij moglo reči.

Županstvo v Krašnji,

dne 3. junija 1880.

Jožef Podgoršek,

prvi svetovalac,

v imenu vseh odbornikov.

(263)

Tužl.

10. junija:

Pri Slonu: pl. Herzfeld iz Dunaja. — Scholz iz Gorice. — Lebnreich, Schiller iz Dunaja. — Pri Mateti: Mogotič iz Dolenjskega. — Wiederwohl iz Trsta. — Just, Mostny iz Dunaja. — Kroschl iz Gradca. — Ka-pucinski, Zwölfer, Meisel, Berger iz Dunaja.

Dunajska borza 10. junija.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Znotni drž. dolg v bankovcih . . .	73 gld.	90	kr.
Znotni drž. dolg v srebru . . .	74	10	„
Zlata renta . . .	89	10	„
1360 drž. posojilo . . .	131	25	„
Akcije narodne banke . . .	833	—	„
Kreditne akcije . . .	279	30	„
London . . .	117	70	„
Srebro . . .	—	—	„
Napol. . .	9	35 1/2	„
C. kr. cekini . . .	5	54	„
Državne marke . . .	57	80	„

Zahvala.

Izrekam najsrčneje zahvalo za mnogo-brojne dokaze iskrenega sočutja mej dolgo boleznijo in pri smrti svojega gorečej ljubljenelega soproga, gospoda

dr. J. R. Razlaga,

odvetnika v Brežicah,

kakor za tako častni skoro brezštevni sprevid do ranjega hladne gomile, niti menj za toliko poklonenih vencev in krasnih trakov, vsem prečestitim p. n. gospodm in gospodom, državnim in deželnim poslancem, uradnikom, meščanom, društvom, prijateljem in znancem, sploh vsem, ki so udeleževali se pogreba.

(263)

V Brežicah, dne 9. junija 1880.

Lujiza Razlag, roj. Prieger.

Št. 8016.

(262—2)

Košnja v najem.

V ponedeljek dne 14. junija t. l. dopoldne ob 9. uri se bode **košnja** mestnih senošet pod Tivoli v Lattermanovem drevoredu kosoma v **najem** oddala.

Kdor hoče kaj v najem vzeti, naj pride določeni dan v Lattermanov drevored.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 7. junija 1880.

Župan: Laschan.

Kdor hoče

dobro dolenjsko vino

piti, dobi ga nepopačenega v vinotoču

„pri Dolencu“

(253—4)

na starem trgu št. 11.

Dr. Spranger-Jeve

kapljice za želodec

pomagajo na hip vsakemu v želodec bolnemu, odpró hitro in brez bolečin truplo, dajejo slast do jedi, odstranijo takoj želodčeve kisline, mastno podiranje, slabost, krč v želodci in varujejo nalezljivih bolezni. Naj se poskusi z majhnim in vsagdo preveri o njih brzem vplivanju.

Prodaje lekarnar J. Svoboda v Ljubljani, sklenico po 30 in 50 kr. (168—10)

Toplice pri Mediji,

1 vozno uro od južno-železniške postaje Zagorje oddaljene, zvezane s to vsak dan s pošto, ki so po kemiškem preiskavanju, po mnogih zdravniških izjavah in po mnogih ozdravljenjih skozi več stoletij dokazano izredno koristne toplice zoper **protin**, **trganje po udih**, zoper **ulesa na koži**, **kontrakcije**, **razne ženske bolezni** itd., posebno zoper **zlato žilo**, priporočajo svoj

1. junija otvorjeni zavod.

Tu je kopelj v jami s priležno prirejenimi kabinami, kjer se more odpočiti, jeden pokriti basin, nadalje so kopelji v bani z naravno gorko (26° C.) vodo, katera se po potrebi lahko naredi toplejša, jeden prosti basin za plavati in jedna kopelj za ljudstvo.

Kopeljska restavracija skrbi za dobro gorko in mrzlo jed in pijačo, **stanovanja po ceni** so v gradu na Mediji, v novej hiši za goste, ki se pridejo zdraviti, v 2 gostilnah blizu kopelji in v privatnih hišah.

Stanovanja naj se naročajo pri lastništvu kopeljske restavracije.

A. Praschniker,

lastnik toplic.

(257—2)